

DIVULGĂRI PROTEJATE ÎN PRACTICA INTERNAȚIONALĂ

VADIM ENICOV,
EXPERT IPP

CHIȘINĂU, SEPTEMBRIE 2017

□ NOȚIUNE

- Divulgarea este actul de transmitere a informațiilor cu acces limitat, care poate afecta interesul public, drepturile ocrotite ale persoanelor sau prejudicia starea de securitate națională;
- Categori: secret de stat; informații cu caracter personal; secret comercial sau bancar; restricționate de organele de drept;
- Deținătorii și furnizorii de informații, deopotrivă consumatorii de informații au responsabilități asigurate prin sancțiuni;

□ DIVULGAREA INFORMAȚIEI

- Posibilitatea divulgării mereu impune evaluarea valorilor protejate;
- Interesul public oricând prevalează în balanța rațională de ocrotire a informațiilor:

❑ BAZA REGLEMENTĂRIILOR INTERNAȚIONALE

- Declarația Universală a Drepturilor Omului (ONU, 1948):
 - ✓ Articol 19 - Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspîndi informații și idei prin orice mijloace si independent de frontierele de stat.
- Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Consiliul Europei, 1950):
 - ✓ Articol 10 - Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații fără amestecul autorităților publice.
 - ✓ Exercițarea acestor libertăți poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni.

❑ PRINCIPIILE GLOBALE CU PRIVIRE LA SECURITATEA NAȚIONALĂ ȘI DREPTUL LA INFORMAȚIE (“PRINCIPIILE TSHWANE”)

- ✓ Principiile globale, lansate pe 12 iunie 2013, au fost elaborate de 22 de grupuri pe parcursul unei perioade de doi ani, într-un proces care a implicat consultarea a mai mult de 500 de experți din peste 70 de țări din întreaga lume. Procesul de elaborare a culminat la o întâlnire în Tshwane, Africa de Sud, care le-a dat numele.

❑ PRINCIPIUL 37: CATEGORII DE ACTIVITĂȚI ILICITE

a) Infracțiuni; b) Încălcări ale drepturilor omului; c) Încălcări ale dreptului internațional umanitar; d) Corupție; e) Pericole pentru sănătatea și siguranța publică; f) Pericole pentru mediu; g) Abuzul de funcție publică; h) Erori judiciare; i) Proasta administrare sau risipirea resurselor; j) Pedepsirea pentru divulgarea oricăror abuzuri din categoriile de mai sus; și k) Ascunderea deliberată a oricărei chestiuni care se încadrează la categoriile de mai sus.

❑ PRINCIPIUL 38: TEMEIURILE, MOTIVAREA ȘI DOVADA PENTRU DIVULGAREA INFORMAȚIEI

- (1) Persoana care face divulgarea a avut motive rezonabile să creadă că informația divulgată tinde să demonstreze activități ilicite care se încadrează într-una dintre categoriile prevăzute de Principiul 37, și
- (2) Divulgarea respectă condițiile prevăzute de Principiile 38-40

❑ PRINCIPIUL 39: PROCEDURI PENTRU DIVULGĂRI PROTEJATE ȘI REACȚIONARE LA ACESTE DIVULGĂRI

Autoritatea de reacție are obligația:

1. Investigheze încălcarea legii reclamate;
2. Protejeze identitatea funcționarului public;
3. Protejeze informația dezvăluită;
4. Notifice persoana care face divulgarea despre evoluție.

❑ PRINCIPIUL 40: PROTECȚIA DIVULGĂRILOR PUBLICE, DACĂ:

1. Persoana a făcut o divulgare internă și/sau către un organism independent de supraveghere a aceleiași sau a unei foarte asemănătoare informații;
2. Persoana a crezut în mod rezonabil că exista un risc semnificativ ca, în cazul unei divulgări interne și/sau către un organism independent de supraveghere, să se fi distrus sau ascuns probe, să fi fost influențat un martor sau să fi fost supusă represaliilor ea însăși sau un terț;
- 4 Divulgarea se refera la un act sau o omisiune care constituia un risc grav și iminent pentru primejduirea vieții, sănătății sau siguranței unei persoane sau a mediului înconjurător.

❑ PRINCIPIUL 41: PROTECȚIA ÎMPOTRIVA REPRESALIILOR

Persoana nu trebuie să fie supusă:

- (1) Procedurilor penale, inclusiv, dar nu limitat la urmărirea penală pentru divulgarea de informații secretizate sau confidențiale; sau
- (2) Procedurilor civile legate de divulgarea de informații secretizate sau confidențiale, inclusiv dar nu limitat la încercări de a obține despăgubiri sau la proceduri de defăimare;

❑ PRINCIPIUL 42: ÎNCURAJAREA ȘI FACILITAREA DIVULGĂRILOR PROTEJATE

- ✓ Statele trebuie să încurajeze funcționarii publici să facă divulgari protejate. Principiul a fost introdus recent în legislația națională prin Legea integrității nr.82/2017:

Articolul 21. Asigurarea accesului la informații de interes public: Conducătorul entității publice și agentul public sînt în drept să difuzeze de urgență pentru publicul larg informația care le-a devenit cunoscută în cadrul activității entității publice dacă această informație poate preîntîmpina sau diminua pericolul pentru viața și sănătatea oamenilor sau pericolul producerii unor prejudicii de orice natură, poate opri răspîndirea informației neveridice sau diminua consecințele negative ale răspîndirii acesteia ori dacă această informație are o deosebită importanță socială.

❑ PRINCIPIUL 43: APĂRAREA INTERESULUI PUBLIC PENTRU FUNCȚIONARII PUBLICI

Se va lua în considerare: i) Dacă întinderea divulgării a fost rezonabil necesară pentru divulgarea informației de interes public; ii) Întinderea și riscul de prejudiciere a interesului public cauzat de divulgare; iii) Dacă persoana a avut motive rezonabile să creadă că divulgarea ar fi fost în interes public; iv) Dacă persoana a încercat să facă o divulgare protejată prin procedurile interne și/sau către un organ independent de supraveghere, și/sau către public, în conformitate cu procedurile descrise în Principiile 38-40; și v) Existența unor circumstanțe urgente care justifică divulgarea

BAZA NORMATIVĂ RELEVANTĂ A REPUBLICII MOLDOVA

- Constituția Republicii Moldova. Articole: 4, 34, 54;
- Legea cu privire la secretul de stat;
- Legea privind accesul la informații;
- Legea integrității;
- Hotărârea Curții Constituționale, nr.19 din 22.06.2015 privind articolul 34 (3) din Constituție (accesul la informație);

JEFFREY SACHS

When you hit a wall and can't push through it, erode it.

It's always impossible until it becomes inevitable.

Când atingi un perete și nu-l poți împinge, erodează-l. Este întotdeauna imposibil până devine inevitabil.

CONCLUZII

- ✓ Identificarea informațiilor;
- ✓ Sensibilizarea opiniei publice;
- ✓ Propuneri de ajustare a legislației;

cunoașterea și înțelegerea poate schimba totul